JOOGIVEE TERVISHOIULINE TÄHTSUS.

Hää veega veevärgi ja kanalisatsiooni tähtsus on suur: kui hääd vett küllaldaselt olemas, tõuseb puhtus korteris, õues, uulil ja üldse asulas, mistõttu vähenevad ka mitmed nakkushaigused. Selleks on palju näitmeid olemas linnade ja väiksemate asulate arenemisajaloost.

Näit. langes Frankfurtis (Maini ä.) suremus kõhusoetõppe samal määral, millisel kasvas keskveevärgiga ja kanalisatsiooniga ühendatud majade arv. Näiteks kõikus suremus kõhusoetõppe aast. 1851—1874 30 ja 100 vahel (keskmiselt umbes 80) 100.000 elaniku kohta. Aastal 1876—1880, kui veevärgiga ja kanalisatsiooniga ühendatud majade arv oli tõusnud, vähenes suremus kõhusoetõppe juba tunduvalt, kõikudes 34—14 vahel. Järgmisil aastail langes suremus kõhusoetõppe varsti alla 20 kuni 3,6 (1906).

Samasugust suremuse vähenemist kõhusoetõppe, ühenduses hääd vett andva keskveevärgi ehitamise ja kanalisatsiooni sisseseadmisega, registreeriti ka teistes linnades, näit. Odessas ja Varssavis (aeglaselt töötavad inglis-filtrid jõe vee puhastamiseks ja alatine kontroll filtrite tegevuse kohta).

Järgmine tabel näitab, kui suur oli kõhusoetõppe suremuse vahekord enne ja pärast keskveevärgi ehitamise ajajärku mõnes linnas.

40.

Linnad	Veevärgi avamisaasta	Suremus kõhusoetõppe enne veevärgi avamist [1])	Suremus kõhusoetõppe aastal 1910
Berliin	1856	74—120	4
Danzig	1869	70— 98	9
Frankfurt (Maini ä.) . .	1873	60—100	1
Dresden	1875	67—118	3
München	1883	72—200	2

Muidugi mõjus kõhusoetõppe haigustumise ja temast tingitud suremuse arvu vähenemisse ka üldise kultuurilise ja majandusliku tasapinna tõus (edusammud üldise puhtuse, toitumise, korteriolude jt. suhtes) ja edusammud bakterioloogia alal; näit. kõhusoetõve tekitaja bakteeri avastamine Eberth'i ja Koch'i poolt 1880 ja puhta kultuuri saavutamine Gaffky' poolt 1883, mis võimaldas selle bakteeri omadusi uurida ja vahendeid leiutada tema vastu võitlemiseks ning hävitamiseks.

TARTU KAEVUD.

Uurijaile antud juhatuskirjas leiame kaevude kirjelduseks järgnevad seletised kaevude kohta: arteesia-kaev on kaev, kust vesi voolab omal jõul; pumpkaev — kust vett pumbatakse mehaanilise või füüsilise jõu abil, — tuleb vahet teha a) imeva ja b) tõste- ehk surupumba vahel. Harilik ehk lihtkaev on raketega kaev, kust ammendatakse vett villkopaga, pangiga koogu või rattal (hooval) jooksva keti või köie abil. Harilik ehk lihtkaev on kinnine, kui tal katus ehk kate pääle ehitatud ja kui veevõtmise avaus kaetakse; lihtkaev on lahtine, kui nimetatud katmeid pole. Kaevurakete all tuleb mõista kaevu seinte vooderdist ja maapinnast kõrgemale tõusvate kaevuseinte ehitusmaterjali, mis võib olla puust, (tsemendist) betoonist, paekivist, telliskivist jne.

Tartu korteriolude uuringu andmete korjamine veebruari- ja märtsikuu jooksul 1927 registreeris Tartus kaeve järgmisel arvul:

---

[1]) Selter, H., Grundriss der Hygiene Band II, lk. 54, Dresden 1920.